అక్షరక్రమసూచిక-

	పేజి		పేజి
అగ్నిర్మూర్ధా -	౧౮	నసందృశే తిష్ఠతి-	౨౬
అణోరణీయాన్-	౨౮	నాయమాత్మా	౨౨
అతస్సముద్రాః	౧౩	నావిరతోదుశ్చరితాత్-	౨౩
అపాణిపాదః-	౧౨	నిత్యోనిత్యానాం-	౨
అశరీరమ్-	౨౨	నైనంవాచా-	౪
ఈశావాస్యమ్.	౩	పతింవిశ్వస్య-	౨
ఏకోదేవః-	౭	భీషాస్మాత్ -	౨౭
ఏకోవశీ-	౨౪	మహాన్ ప్రభుర్వై-	౧౧
ఏతస్యవా అక్షరస్య	౨౬	యతోవాఇమాని-	౧
ఏషఆత్మా-	౧౭	యతోవాచః-	౧౬
ఏషలోకపాలః-	౬	యత్తదద్రేశ్యమ్-	౧౩
ఏషసర్వజ్ఞః-	౨౦	యస్మాత్పరం-	౧౦
ఏషసర్వభూతాన్తరాత్మా-	౨౦	యస్యామతం-	౩
తతఃపరంబ్రహ్మ-	౧౨	యస్సర్వజ్ఞః-	౧౪
తందుర్దర్శం-	౨౧	యోయోయోనింయోనిమ్-	౯
తమీశ్వరాణామ్-	౧౪	విజ్ఞానమానన్దమ్-	౧
నతత్రసూర్యోభాతి-	౨౬	సత్యంజ్ఞానమ్-	
నతస్యకశ్చిత్పతిరస్తి-	౭	సన్మూలాస్సోమ్య	౧౭
నతస్యకార్యంకరణంచ-	౬	సవిశ్వకృత్.	౧౯
		హంసశ్శుచిషత్.	౮

ఓంతత్సత్.

భగవద్విషయోపనిషత్తులు.

తైత్తి॥ 3వ॥ ౧అను॥

యతో వా ఇమాని భూతానిజాయన్తే।
యేనజాతానిజీవన్తి।
యత్ప్రయన్త్యభిసంవిశన్తి।
తద్విజిజ్ఞాసస్వ।
తద్బ్రహ్మ।

ఇమాని భూతాని= ఈ భూతములు, యతః జాయన్తే వై= ఎవ్వనివలన పుట్టుచున్నవోకదా- జాతాని=పుట్టినవై, యేన జీవన్తి=ఎవ్వనిచేత బ్రతుకుచున్నవో- ప్రయన్తి= లయమునుపొందుచున్నవై, యత్ అభిసంవిశన్తి=దేనిని పొందుచున్నవో, తత్ విజిజ్ఞాసస్వ=దానిని విచారింపుము. తత్ బ్రహ్మ=అది బ్రహ్మము.

తాత్పర్యము- ఈజగత్తును సృజించునదియు రక్షించునదియు సంహరించునదియు నేదో, అది బ్రహ్మము.

బృహ॥ ౩అ॥ ౯బ్రా॥ ౨౮ఖ॥

విజ్ఞానమానన్దం బ్రహ్మ.

బ్రహ్మ, విజ్ఞానమ్=బ్రహ్మము, జ్ఞానస్వరూపమైనది- ఆనన్దమ్= ఆనందస్వరూపమైనది-.

తా॥ పరబ్రహ్మము జ్ఞానానందస్వరూపమైనది-

తైత్తి|| ౨వ|| ౧అను||

సత్యంజ్ఞానమనన్తంబ్రహ్మ-

బ్రహ్మ=బ్రహ్మము, సత్యమ్=సత్యస్వరూపమైనది- జ్ఞానమ్=జ్ఞానస్వరూపమైనది- అనన్తమ్=అంతము లేనిది-

తా|| బ్రహ్మము సత్యజ్ఞానానంతస్వరూపమైనది-

తైత్తి|| నారా|| ౧౧అను||

పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ంశాశ్వతగ్ంశివమచ్యుతమ్-

విశ్వస్య పతిమ్= అన్నిటికిని అధిపతియయినవాఁడు- ఆత్మేశ్వరమ్=ఆత్మలకు ఈశ్వరుఁడైనవాఁడు- శాశ్వతమ్=నిత్యుఁడు- శివమ్= మంగళమునిచ్చువాఁడు- అచ్యుతమ్=నిర్వికారుఁడు-

తా|| పరమేశ్వరుఁడు అన్నిటికిని అధిపతియును, జీవులకుఁగూడనీశ్వరుఁడును, నిత్యుఁడును, మంగళము నిచ్చువాఁడును, నిర్వికారుఁడునై యున్నాఁడు.

కఠ|| ౫వ|| ౧౩మ||

నిత్యోనిత్యానాం చేతనశ్చేతనానా
మేకో బహూనాం యో విదధాతి కామాన్-

నిత్యః ఏకః చేతనః యః= నిత్యుఁడును ఒకఁడును చేతనుఁడునగు ఎవ్వఁడు, నిత్యానాం బహూనాం చేతనానామ్= నిత్యులును అనేకులునగు చేతనులకు, కామాన్ విదధాతి= కోరినవానిని చేసిపెట్టుచున్నాఁడో-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు ఒకఁడు- నిత్యుఁడు- జ్ఞానము గలవాఁడు- జీవులుకోరినదానిని ఇచ్చు వాఁడు- జీవులు అనేకులును నిత్యులును తెలిసికొనవలెను-

ఈశావా॥ ౧మ॥

ఈశా వాస్య మిదగ్ సర్వం
యత్కించజగత్యాం జగత్-

జగత్యాం జగత్=జగత్తులోను ఉన్న, యత్కించ=యేదిగలదో, ఇదం సర్వమ్= ఇది అంతయును ఈశా వాస్యమ= ఈశ్వరునిచేత వ్యాపింపఁబడినది-

తా॥ ఈజగత్తులోని దంతయును పరమేశ్వరునిచేత వ్యాపింపఁబడినది-

కేనోప॥ ౨ఖ॥ ౩మ॥

యస్యామతంతస్యమతం
మతంయస్యనవేదసః।
అవిజ్ఞాతంవిజానతాం
విజ్ఞాతమవిజానతామ్॥

యస్య అమతమ్=ఎవనికి తెలియఁబడనిదో, తస్య మతమ్=వానికి తెలియఁబడినది-యస్య మతమ్=ఎవనికి తెలియఁబడినదో, సః నవేద=వాఁడు ఎఱుఁగఁడు- విజానతామ్=తెలిసికొనుచున్నవారలకు, అవిజ్ఞాతమ్=తెలియఁబడనిది- అవిజానతామ్=తెలిసికొనకున్నవారలకు, విజ్ఞాతమ్=తెలియఁబడినది-

తా॥ పరమేశ్వరుని మనము దెలిసికొనలేమని యెఱుంగటయె ఆతనిం దెలిసికొనుట అట్లు కాక తెలిసికొంటి ననుకొనువాఁడు ఏమియుం దెలియనివాఁడె-

త్రైత్తి॥ నారా॥ ౧౦ అను॥

హగ్ంస శ్శుచిష ద్వసు రన్తరిక్షస
ద్ధోతా వేదిష దతిథి ర్దురోణసత్।
నృష ద్వరస దృతస ద్వ్యోమస
దబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్॥

హగ్ంసః= పరిశుద్ధుఁడు- శుచిషత్= పరిశుద్ధులయినవారల మనస్సుల నుండువాఁడు- వసుః= అంతట నుండువాఁడు- అన్తరిక్షసత్= ఆకాశమున నుండువాఁడు- హోతా= మోక్షము నిచ్చువాఁడు- వేదిషత్= జ్ఞానమున నుండువాఁడు- అనఁగా జ్ఞానులజ్ఞానముచేఁ దెలియఁబడువాఁడు- అతిథిః= నిత్యాపూర్వుఁడు- అనఁగా ఎప్పుడును అపూర్వముగానె కనఁబడువాఁడు- దురోణసత్= మనము చేరలేని స్థలమునఁగూడ నుండువాఁడు- నృషత్= మనుష్యులయం దుండువాఁడు- వరసత్= ప్రశస్తములైన వస్తువులయందుండువాఁడు- ఋతసత్= సత్యమున నుండువాఁడు- వ్యోమసత్= మిక్కిలి పైగానుండెడి అనఁగా నక్షత్రముల స్థానము నందలి యాకాశమున నుం

డువాఁడు- అబ్జాః=నీళ్లను సృజించువాఁడు-గో జాః=భూమిని సృజించువాఁడు- ఋతజాః=సత్య మైనదానిని సృజించువాఁడు- అద్రిజాః=పర్వత ములను సృజించువాఁడు- ఋతమ్=ముక్తులచేతఁ బొందఁబడువాఁడు- బృహత్= అన్నిటికంటెను గొప్పవాఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు అన్నిటికంటె గొప్ప వాఁడు- పరిశుద్ధుఁడు- భూమి జలము మొదలగు వానినన్నిటిని సృజించినవాఁడు- ఆకాశము మొ దలగు నన్నిటియందును వ్యాపించియుండువాఁడు- పరిశుద్ధులైన వారిచేతఁ దలంపఁబడు వాఁడు- మో క్షము నిచ్చువాఁడు- ఎప్పటి కప్పుడె క్రొత్తవానివ లెఁ దోచువాఁడు-

ఋగ్వే॥ అ ౧॥ అ ౭॥ వ ౨౫॥

ఏనంవాచాస్త్రియంబ్రువ
న్నేనమస్త్రీపుమాన్బ్రువన్।
పుమాంసంనబ్రువన్నేనం
వదన్వదతికశ్చన॥
అ ఇతి బ్రహ్మ-

వదన్ కశ్చన=మాటలాడుచున్న ఒకఁడు, ఏ నం వాచా స్త్రియం బ్రువన్=ఈతనిని వాక్కు చేతను స్త్రీనిగా చెప్పుచున్నవాఁడై,నవదతి=మా టలాడఁడు-ఏనం అస్త్రీ పుమాన్ బ్రువన్=ఈ తనిని స్త్రీకాని పురుషునిగా చెప్పుచున్నవాఁడై,

నవదతి- మాటలాడఁడు- ఏనం పుమాంసం నే బ్రువ॥ =ఈతనిని పురుషునిగాను చెప్పుకున్నవాఁడై, నవదతి=మాటలాడకున్నాఁడు- పురుషునిగానె వ్యవహారింపుచున్నాఁడనుట- ఏషః అఃఇతి బ్రహ్మ= ఈతఁడు రక్షకుఁడని చెప్పఁబడెడి బ్రహ్మమె-

తా॥ ఈ రక్షకుఁడైన పరమేశ్వరుఁడు పురుషుఁడును కాఁడు- స్త్రీయును కాఁడు- అయినను పురుషుఁడుగా మాత్రము వ్యవహరింపఁబడుచున్నాఁడు-

కౌషీతకీ॥ 3అ॥ ౮ఖ॥

ఏషలోకపాలఏషలోకాధిపతిరేష సర్వేశ్వరః- ఏషః లోకపాలః= ఈతఁడు లోకములనుబరిపాలించువాఁడు- ఏషః లోకాధిపతిః= ఈతఁడు లోకములకధిపతియైనవాఁడు- ఏషః సర్వేశ్వరః= ఈతఁడు సర్వేశ్వరుఁడు-

తా॥ ఈ సర్వేశ్వరుఁడు అన్నిలోకములకును అధిపతి- కావుననె అన్నిలోకములనును పరిపాలించువాఁడు-

శ్వేతాశ్వ॥ ౬అ॥ ౮మం॥

నతస్యకార్యంకరణంచవిద్యతే
నతత్సమశ్చాభ్యధికశ్చదృశ్యతే।
పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే
స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ॥

తస్య కార్యం నవిద్యతే=ఆతనికి శరీరము లేదు-
తస్య కరణంచ నవిద్యతే=ఆతనికి ఇంద్రియము
కూడ లేదు- తత్సమశ్చ అభ్యధికశ్చ నదృశ్యతే-
ఆతనితోఁదుల్యుఁడును అధికుఁడును కనఁబడఁడు-
అస్య శక్తిరేవ వివిధా పరా స్వాభావికీచ శ్రూ
యతే= ఈతని శక్తియె అనేకవిధములుగలదిగా
నును గొప్పదిగానును స్వాభావసిద్ధమైనదిగానును
వినంబడుచున్నది- అస్య జ్ఞానబలక్రియాచ ప
రా స్వాభావికీ వివిధాచ శ్రూయతే=ఈతని జ్ఞా
నంబునుబలంబునుక్రియయును గొప్పదిగానును
స్వాభావికమైనదిగానును అనేక విధములైనది
గానును వినంబడుచున్నది-

తా॥ పరమేశ్వరునకు శరీరంబును ఇంద్రి
యంబులును లేవు- స్వభావసిద్ధమగు గొప్పశక్తి
యును జ్ఞానంబును బలంబును సృష్ట్యాది వ్యా
పారంబులున్ను గలవు- పరమేశ్వరునితోఁదుల్యుఁ
డును పరమేశ్వరునికంటె నధికుఁడును లేరు-

శ్వేతాశ్వ॥౬అ॥౯మ॥

నతస్యకశ్చిత్పతిరస్తిలోకే
నచేశితా నైవచతస్యలిఙ్గమ్।
సకారణంకరణాధిపాధిపో
నచాస్యకశ్చిజ్జనితానచాధిపః॥

తస్య పతిః కశ్చిదపి లోకే నాస్తి=వానిని రక్షించు
వాఁడు ఒకఁడును లోకమున లేఁడు- ఈశితా

చ నేతా= ఏలువాఁడును లేఁడు-తస్య లిఙ్గం చ నైవ- ఆతనికి లింగంబును లేదు- అనఁగా పుంలింగస్త్రీ లింగ నపుంసకలింగములు లేవనుట- సః కారణమ్-ఆతఁడు కారణము- సః కరణాధిపాధిపః- ఆతఁడు ఇంద్రియములకధిపతులైనజీవులకధిపతియైనవాఁడు- అస్య జనితా కశ్చిదపిన- వీనికి పుట్టించువాఁడు ఒకఁడును లేఁడు- అధిపశ్చన- అధిపతియును లేఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు జీవులకందఱకును అధిపతి- అన్నిటికిని కారణము- ఈతనిని పుట్టించువాఁడును రక్షించువాఁడును ఏలువాఁడును మఱియొకఁడు లేఁడు- ఈతనికి పుంస్త్రీనపుంసకలింగములు లేవు-

శ్వేతాశ్వ॥ ౬అ॥ ౧౧మ॥

ఏకోదేవస్సర్వభూతేషుగూఢ
స్సర్వవ్యాపీసర్వభూతాన్తరాత్మా।
కర్మాధ్యక్షస్సర్వభూతాధివాస
స్సాక్షీచేతా కేవలోనిర్గుణశ్చ॥౧౧॥

ఏకః దేవః సర్వభూతేషు గూఢః-ఒకఁడే దేవుఁడు అన్నిభూతములయందును దాఁగియున్నవాఁడు- సర్వవ్యాపీ=అన్నిటిని వ్యాపించియున్నవాఁడు- సర్వభూతాన్తరాత్మా-అన్నిభూతములకును అంతరాత్మయైనవాఁడు- కర్మాధ్యక్షః-అందఱిపనులకును అధ్యక్షుఁడైనవాఁడు- సర్వభూతాధివాసః- అన్ని

భూతములకు సాధారణమైనవాఁడు- సాక్షీ-అంద
ఱకును సాక్షియైనవాఁడు- చేతా- తెలిసికొను
వాఁడు- కేవలః- అసహాయుఁడు- నిర్గుణః-స
త్త్వరజస్తమస్సులు లేనివాఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు అన్నిభూతములలో
ను నుండువాఁడు- అన్నిటినిని వ్యాపించియుండు
వాఁడు- అందఱును చేసెడి పనులను చూచుచుం
డును- అన్నిటికిని ఆధారమైనవాఁడు- సహాయ
మక్కఱలేనివాఁడు- సత్త్వరజస్తమో గుణము
లులేనివాఁడు-

శ్వే తా॥ ౪అ॥ ౧౧మ॥

యోయోనింయోనిమధితిష్ఠత్యేకో
యస్మిన్నిదంసంచవిచైతిసర్వమ్।
తమీశానంవరదందేవమీడ్యం
నిచాయ్యేమాంశాన్తిమత్యన్తమేతి॥

యః ఏకః యోనింయోనిమ్ అధితిష్ఠతి- ఏ యొ
క్కఁడు ప్రతికారణమునను అధిష్ఠించుచున్నాఁ
డో- యస్మిన్ ఇదం సర్వం సమేతిచ-ఎవ్వని
యందు ఇది అంతయును లయమును బొందుచు
న్నదో- వ్యేతిచ- అనేకవిధములను బొందుచునుగూ
డనుంటునో- వరదమ్ దేవమ్ ఈడ్యం తమ్ ఈ
శానమ్ నిచాయ్య-మోక్షమునిచ్చువాఁడును ప్ర
కాశించువాఁడును స్తోత్రము చేయఁదగినవాఁడున
గు ఆఈశ్వరుని తెలిసికొని, ఇమాం శాన్తిమ్

అత్యన్తమ్ ఏతి- ఈ శాన్తిని మిక్కిలిగా పొం
దుచున్నాఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు మూలప్రకృతి మొదలగు కారణములన్నిటియందును న్నాఁడు- సంహారకాలమున జగత్తంతయు నాతనియందు లయమును బొందును- సృష్టికాలమున వెండియు ననేకవిధములుగా బయలుదేరును- ఆతఁడు మోక్షమునిచ్చువాఁడు- ప్రకాశించువాఁడు- ఆతఁడె స్తోత్రము చేయఁదగినవాఁడు- ఆయీశ్వరుని గూర్చిన జ్ఞానము చేతనే మోక్షమును పొందుదురు-

శ్వేతాశ్వ॥ 3 అ॥ మం॥ ముణ్డ॥ ౧॥ ౧॥ ౭॥

యస్మాత్పరంనాపరమస్తి కిఞ్చి
ద్యస్మాన్నాణీయో నజ్యాయోస్తి కశ్చిత్ ।
వృక్షఇవస్తబ్ధో దివితిష్ఠత్యేక
స్తేనేదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్॥

యస్మాత్ పరమ్ అపరమ్ కిఞ్చిదపి నాస్తి-ఎవ్వనికంటె గొప్పది మఱియొకటి ఒకటియును లేకో, యస్మాత్ అణీయః న- ఎవ్వనికంటె సూక్ష్మమైనది లేదో, యస్మాత్ జ్యాయః కశ్చిత్ న-ఎవ్వనికంటె గొప్పది ఒకటియును లేదో, (యః) ఏకః-(ఏ) ఒకఁడు, వృక్షఇవ స్తబ్ధః(సన్) దివి తిష్ఠతి- చెట్టువలె కదలనివాఁడు (అగుచు) తనమహిమయందు ఉన్నాఁడో, తేన పురుషేణ ఇదం సర్వం పూర్ణమ్- ఆ పురుషునిచే

తను ఇది అంతయును నిండియున్నది.

తా॥ పరమేశ్వరునికంటె గొప్పది ఏదియును లేదు. పరమేశ్వరుఁడు అన్నిటికంటె సూక్ష్మమైనవాఁడు. ఈతఁడు అంతటను నిండియున్నాఁడు.

శ్వేతా॥ ౩ అ॥ ౧౨ మం॥

మహాన్ ప్రభుర్వై పురుష
స్సత్త్వస్యైష ప్రవర్తకః।
సునిర్మలామిమాం శాన్తి
మీశానో జ్యోతిరవ్యయః

పురుషః మహాన్ ప్రభుర్వై = పరమపురుషుఁడు గొప్ప ప్రభువుగదా. ఏషః = ఈతఁడు, సునిర్మలామ్ ఇమాం శాన్తిమ్ (ఉద్దిశ్య) = మిక్కిలి నిర్మలమైన ఈ శాంతిని (గురించి), సత్త్వస్య ప్రవర్తకః = అంతఃకరణమునకు ప్రేరకుఁడు. అనఁగా ప్రేరణమును జేయువాఁడు. ఈశానః = ఏలువాఁడు. జ్యోతిః = ప్రకాశస్వరూపుఁడు = అవ్యయః = నాశములేనివాఁడు.

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు జగత్తుయొక్క సృష్ట్యాదు ములం జేయువాఁడు. గొప్ప సామర్థ్యము గలవాఁడు. మోక్షమును గూర్చి మనస్సును ప్రవర్తింపఁజేయువాఁడు. అందఱికును ఏలిక. జ్యోతిస్స్వరూపుఁడు. నిర్వికారుఁడు.

శ్వేతా॥ ౩ అ॥ ౭ మ॥

తతః పరం బ్రహ్మ పరం బృహన్తం
యథానికాయం సర్వభూతేషు గూఢం।
విశ్వస్యైకం పరివేష్టితార
మీశం తం జ్ఞాత్వాఽమృతా భవన్తి॥

పరం బ్రహ్మ తతః పరమ్ బృహన్తం(చ)- పరబ్రహ్మము ఆజగత్తుకంటె ఉత్కృష్టమైనదియు పెద్దదియును-యథానికాయమ్-శరీరములంబట్టి, సర్వభూతేషు గూఢమ్- అన్నిప్రాణులయందును అణఁగియున్నది- విశ్వస్య పరివేష్టితారం. తమ్ ఏకమ్ ఈశం జ్ఞాత్వా=లోకమును చుట్టుకొని యున్న ఆ ఒక్క ఈశ్వరుని తెలిసికొని, అమృతాః భవన్తి- ముక్తులు అగుచున్నారు

తా॥ పరబ్రహ్మము జగత్తుకంటె గొప్పది- ప్రతిశరీరము లోపలనును ప్రవేశించియున్నది- జగత్తు వెలుపల నంతయు చుట్టుకొనియున్నది- ఆ పరమేశ్వరుని తెలిసికొనినవారు ముక్తిని పొందుదురు

శ్వే॥ ౩అ॥ ౧౯మ॥

అపాణిపాదో జవనో గ్రహీతా
పశ్యత్యచక్షుస్స శృణోత్యకర్ణః।
స వేత్తి వేద్యం న చ తస్యాస్తి వేత్తా
తమాహురగ్ర్యం పురుషం మహాన్తమ్॥౧౯॥

(సః) అపాణిపాదః(సన్)- (ఆయీశ్వరుఁడు) చేతులును కాళ్లును లేనివాఁడు (అగుచు), జవనః గ్రి

హీఁ తాఁవ (భవతి)— దూరము గాఁ బోవువాఁడును అన్నిటినిపట్టుకొను వాఁడును (అగుచున్నాఁడు)— అచక్షుః(సన్) పశ్యతి— కన్నులులేనివాఁడు (అగుచు)చూచుచున్నాఁడు- అకర్ణః(సన్) శృణోతి— చెవులులేనివాఁడు(అగుచు) వినుచున్నాఁడు- సః వేద్యం వేత్తి—ఆతఁడు తెలిసికొనవలసినదానిని తెలిసికొనుచున్నాఁడు- తస్య వేత్తా నాస్తి— ఆతనిని తెలిసికొనెడివాఁడు లేఁడు. తమ్ అగ్ర్యం మహాన్తం పురుషమ్ ఆహుః— ఆతనిని శ్రేష్ఠుఁడైన గొప్ప పురుషునిగాను చెప్పుచున్నారు

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు చేతులు కాళ్లు మొదలయినవి లేకపోయిననుఅన్నిపనులనును చేయును- సర్వవ్యాపకుఁడై యుండుటచేత ఎంతదూరముపోయినను ఆతఁడు లేకయుండఁడు- భగవంతుని స్వరూపమును ఎవ్వరును ఎఱుఁగలేరు- ఈతఁడే పరమ పురుషుఁడు.

ముణ్డ॥ ౨॥ ౧॥ ౯॥

అతః సముద్రా గిరయశ్చ సర్వే
అస్మాత్స్యన్దన్తే సిన్ధవః సర్వరూపాః।
అతశ్చ సర్వా ఓషధయో రసశ్చ
యేనైష భూతైస్తిష్ఠతే హ్యన్తరాత్మా॥

అతః సర్వే సముద్రాః గిరయశ్చ(భవన్తి)—ఈతని వలన అన్ని సముద్రములును పర్వతములును (కలుగుచున్నవి)- సర్వరూపాః సిన్ధవః— అన్నిరంగు

లునుగల నదులు, అస్మాత్ స్యన్దన్తే—ఈతనివలననె ప్రివహింపుచున్నవి- సర్వాః ఓషధయః రసశ్చ అతః (భవన్తి)- అన్ని ఓషధులును రసంబును ఈ తనివలననె (కలుగుచున్నవి)- యేన= ఏహేతువు చేతను, అన్తరాత్మా (సన్) భూతైః తిష్ఠతే= అంతరాత్మయగుచు భూతములతోఁగూడ ఉన్నాఁడో-

తా॥ సముద్రనదీ పర్వతాదులన్నియును పరమేశ్వరుని వలనఁ గలిగినవియె- ఆతఁడు అన్ని భూతములలోను నంతరాత్మయై యున్నాఁడు.

ముణ్డ॥౨॥౧॥౪॥

అగ్నిర్మూర్ధా చక్షుషీ చన్ద్రసూర్యౌ
దిశశ్శ్రోత్రే వాగ్వివృతాశ్చ వేదాః।
వాయుఃప్రాణో హృదయం విశ్వమస్య
పద్భ్యాంపృథివీ హ్యేషసర్వభూతాన్తరాత్మా॥

అస్య అగ్నిః మూర్ధా= ఈతనికి ఆకాశము శిరస్సు- చన్ద్రసూర్యౌ చక్షుషీ= చంద్రసూర్యులు నేత్రములు- దిశః శ్రోత్రే= దిక్కులు చెవులు-వివృతాః వేదాః వాక్=ప్రసిద్ధములైన వేదములు వాకు- వాయుః ప్రాణః=వాయువు ప్రాణము- హృదయం విశ్వమ్=అంతఃకరణము జగత్తంతయును-పద్భ్యాం పృథివీ= పాదములు భూమి. ఏషః సర్వభూతాన్తరాత్మా=ఈతఁడు అన్నిభూతములకు నంతరాత్మయైనవాఁడు.

తా॥ పరమేశ్వరునకు శిరస్సు మొదలగు

నవి లేవు- జగత్తులో మీదనుండువానిని మీది యవయవములను గాను క్రిందనుండువానినిక్రింది యవయవములను గాను వర్ణింతురు- ఈతఁడు అన్నిభూతములలోను నున్నవాఁడు.

ముణ్డ ॥౧॥౧॥౯॥

యస్సర్వజ్ఞస్సర్వవిద్యస్యజ్ఞానమయంతపః।
తస్మాదేతద్బ్రహ్మనామరూపమన్నంచజాయతే॥

యః సర్వజ్ఞః- ఎవ్వఁడు అన్నిటిస్వరూపములను నెఱింగినవాఁడో, యః సర్వవిత్ - ఎవ్వఁడు అన్నిటిప్రకారములను నెఱింగినవాఁడో, యస్య తపః జ్ఞానమయమ్- ఎవ్వని వ్యాపారము జ్ఞానస్వరూపమైనదో, తస్మాత్ -ఆతనివలన, ఏతత్ బ్రహ్మ నామరూపమ్ అన్నంచ జాయతే - ఈ అవ్యాకృతము నామరూపములుగలదియును అన్నంబును అగుచున్నది-

తా॥ భగవంతుఁడు అన్నిటిని అన్నివిధములనెఱింగినవాఁడు- ఆతఁడు సృష్ట్యాదులు చేయుటకు పనినిచేయఁడు- సంకల్పించుట మాత్రమె- ఆతనివలననె ప్రకృతి జగద్రూపముగాఁబరిణమింపుచున్నది-

శ్వేతాశ్వ ॥౬అ॥౭మ॥

తమీశ్వరాణాంపరమంమహేశ్వరం
తం దేవతానాంపరమంచ దైవతమ్।
పతింపతీనాంపరమంపరస్తా

ద్విదామ దేవం భువనేశమీడ్యమ్॥

ఈశ్వరాణాం పరమం మహేశ్వరం తం విదామ-ప్రభువులకు గొప్ప మహాప్రభువైన ఆతనిని తెలిసికొనియెదము- దైవతానాం పరమం దైవతం-దేవతలకు గొప్ప దేవతయైనవాఁడును, పతీనాం పతిమ్- అధిపతులకు అధిపతియైనవాఁడును, అక్షరాత్ పరస్తాత్ పరమమ్-జీవునికంటె పైని గొప్పవాఁడైనవాఁడును, భువనేశమ్-లోకములకేలికయును, ఈడ్యమ్-స్తోత్రముచేయఁదగినవాఁడును, దేవమ్-ప్రకాశించువాఁడునగు, తం విధామ-ఆతనిని తెలిసికొనెదము-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు లోకములోని ప్రభువులకందఱకును ప్రభువైనవాఁడు- అనఁగా ఆతనికి ప్రభువుమఱిలేఁడనుట- మిగిలినవారుకొంతకొంతకే ప్రభువులు- ఈతఁడు అన్నిలోకములకును ప్రభువు-కావున ఈతఁడె స్తోత్రము చేయఁదగినవాఁడు-

తైత్తి॥ ఆనన్ద॥ ౯ అను॥

యతో వాచో నివర్తన్తే।
అప్రాప్య మనసా సహ।
ఆనన్దం బ్రహ్మణో విద్వాన్।
న బిభేతి కుతశ్చనేతి॥

వాచః మనసాసహ అప్రాప్య- వాక్కులు మనస్సుతోఁగూడ పొందలేక, యతః నివర్తన్తే-దేనినుండి మరలుచున్నవో, బ్రహ్మణః తం ఆనన్దం

విద్వాన్=బ్రహ్మముయొక్క ఆ ఆనందమును తెలి
సికొనుచున్నవాఁడు, కుతశ్చన నబిభేతి= దేనికిని
భయపడఁడు- ఇతి=అని-

తా॥ పరబ్రహ్మముయొక్క యానందముమన
మాటలచేఁజెప్పనలవిగానిది- మనస్సుచేతఁదలఁపన
లవికానిది-

ముణ్డ॥౧॥౧॥౬మ॥

యత్తదద్రేశ్యమగ్రాహ్యమగోత్రమవర్ణ
మచక్షుశ్శ్రోత్రంతదపాణిపాదమ్।
నిత్యంవిభుంసర్వగతంసుసూక్ష్మంతదవ్యయం
యద్భూతయోనింపరిపశ్యన్తిధీరాః॥

యత్తత్=ఎయ్యది, అద్రేశ్యమ్=చూడశక్యముకాని
దో, అగ్రాహ్యమ్=పట్టుపడనిదో, అగోత్రమ్=
మూలములేనిదో, అవర్ణమ్=రంగులులేనిదో, అచ
క్షుశ్శ్రోత్రమ్=కన్నులును చెవులును లేనిదో, తత్ అ
పాణిపాదమ్=అది కాలుసేతులులేనిది- తత్ నిత్య
మ్= అది అన్నికాలములయందునుండునది- విభు
మ్=అన్నిచోటులనునుండునది- సర్వగతమ్=అన్నిటి
లోనునువ్యాపించియున్నది- కావున నే, సుసూక్ష్మ
మ్=మిక్కిలిసూక్ష్మమైనది- అవ్యయమ్=నిర్వికార
మైనది- ధీరాః యత్ భూతయోనిం పరిపశ్యన్తి=
బుద్ధిమంతులు దేనిని అన్నిభూతములకును గారణ
మునుగాను తెలిసికొనుచున్నారో.

తా॥ పరబ్రహ్మము మన నేత్రములు మొద

లగు నింద్రియముల చేఁ దెలియఁబడదు- ఆ పరబ్రహ్మమునకు చేతులు కాళ్లు కన్నులు చెవులు మొదలగునవి లేవు- తెలుపు మొదలగు రంగులును లేవు- అన్ని కాలములయందును అన్నిచోట్లనును అన్నిటిలోనును వ్యాపించియుండును- అన్నిభూతములకును కారణము.

ఛాన్దో॥౮॥౧॥౫॥

ఏష ఆత్మా ఽపహతపాప్మా విజరో విమృత్యు ర్విశోకో విజిఘత్సోఽ పిపాసస్సత్యకామ స్సత్యసంకల్పః-

ఏషః ఆత్మా= ఈ పరమాత్మ, అపహతపాప్మా= పాపసంపర్కము లేనివాఁడు- విజరః= ముదిమి లేనివాఁడు- విమృత్యుః= మరణము లేనివాఁడు- విశోకః= దుఃఖము లేనివాఁడు- విజిఘత్సః= ఆకలి లేనివాఁడు- అపిపాసః= దప్పిక లేనివాఁడు- సత్యకామః= కోరవలసినవన్ని యుఁగలిగియున్నవాఁడు- సత్యసంకల్పః= వ్యర్థము కానిసంకల్పములుగలవాఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు పాపము ముదిమి చావు దుఃఖము మొదలగు దుర్గుణములు లేనివాఁడు-సత్యకామత్వము మొదలగు కళ్యాణగుణములుకలవాఁడు.

ఛాన్దో॥౬॥౮॥౬॥

సన్మూలా స్సోమ్యేమాస్సర్వాః

ప్రజాస్సదాయతనాస్సత్ప్రతిష్ఠాః॥

(హే) సోమ్య — (ఓ) సోమయాగమునకుఁదగినవాఁడా! ఇమాః సర్వాః ప్రజాః — ఈయందఱు ప్రజలును, సన్మూలాః = బ్రహ్మమేమూలముగాఁగలవారు- సదాయతనాః = బ్రహ్మమెయాధారముగాఁగలవారు- సత్ప్రతిష్ఠాః = బ్రహ్మమునందె లయమునుపొందువారు-

తా॥ ఈజగత్తుయొక్క సృష్టిస్థితిసంహారములకు ఆధారమైనది బ్రహ్మము-

శ్వేతాశ్వ॥ ౬అ॥ ౧౬మం॥

సవిశ్వకృద్విశ్వవిదాత్మయోని
ర్జ్ఞః కాలకారోగుణీసర్వవిద్యః।
ప్రధానక్షేత్రజ్ఞపతిర్గుణేశ
స్సంసారమోక్షస్థితిబన్ధహేతుః॥

సః విశ్వకృత్ = అతఁడు అంతటిని జేసినవాఁడు- విశ్వవిత్ — అన్నిటినెఱుఁగువాఁడు- ఆత్మయోనిః — ఆత్మయనుకారణంబునైనవాఁడు- జ్ఞః — తెలివిగలవాఁడు- కాలకారః — కాలమునకుఁగర్తయైనవాఁడు- గుణీ — కళ్యాణగుణములుకలవాఁడు- సర్వవిద్యః — అన్నిటివిధముల నెఱిఁగినవాఁడు- ప్రధానక్షేత్రజ్ఞపతిః = ప్రకృతికిని జీవులకును అధిపతియైనవాఁడు- గుణేశః — సత్త్వరజస్తమోగుణములకు అధిపతియైనవాఁడు- సంసారమోక్షస్థితిబన్ధహేతుః = సంసారమువిడిచిపోవుటకును సంసారమును కాపా

డుటకును సంసారముఁ కలుగుటకును హేతువైనవాఁడు-

తా॥ ఆపరమేశ్వరుఁడు ఆత్మయైనవాఁడు-సర్వజ్ఞుఁడు- అన్నిటిని సృజించువాఁడు- రక్షించువాఁడు- కాలమునుగూడ నడపించువాఁడు- మోక్షము నిచ్చువాఁడు- కోరినవానికి సంసారమునుగూడ నిచ్చువాఁడు-

సుబా॥ ౫ఖం॥

ఏష సర్వజ్ఞ ఏష సర్వేశ్వర ఏష సర్వాధిపతి
రేషోన్తర్యామ్యేష యోనిస్సర్వస్య-

ఏషః సర్వజ్ఞః= ఈతఁడు అన్నిటినెఱుంగువాఁడు- ఏషః సర్వేశ్వరః= ఈతఁడు అన్నిటిని నియమించువాఁడు- ఏషః సర్వాధిపతిః = ఈతఁడు అన్నిటికిని స్వామి- ఏషః అన్తర్యామీ= ఈతఁడు అంతర్యామి- ఏషః సర్వస్య యోనిః= ఈతఁడు అంతటికిని కారణము-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు- అన్నిటికిని ఏలిక- అన్నిటికిని స్వామి- అంతర్యామి-అన్నిటికిని కారణము.

సుబా॥ ౬ఖం॥

ఏష సర్వభూతాన్తరాత్మాఽపహత
పాప్మా దివ్యో దేవ ఏకో నారాయణః॥

ఏషః నారాయణః= ఈ నారాయణుఁడు, సర్వభూతాన్తరాత్మా= అన్నిభూతములకును అంతరాత్మయైనవాఁడు- అపహతపాప్మా= పాపసం

పర్శనములేనివాఁడు- దివ్యః= ప్రకృతిసంబంధికాని వాఁడు- దేవః= ప్రకాశించువాఁడు- ఏకః= అసహాయుఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు అన్నిటికి నంతరాత్మ, పాపసంపర్కము లేనివాఁడు, ప్రకృతిసంబంధము లేనివాఁడు, ప్రకాశించువాఁడు, అసహాయుఁడు-

కఠ॥ ౨వ॥ ౧౨మ॥

తందుర్ద్దర్శంగూఢమనుప్రవిష్టం
గుహాహితంగహ్వరేష్ఠంపురాణమ్।
అధ్యాత్మయోగాధిగమేనదేవం
మత్వాధీరోహర్షశోకౌజహాతి॥

దుర్ద్దర్శం= చూడశక్యముకానివాఁడును, గూఢం= దాగియున్నవాఁడును, అనుప్రవిష్టం= అన్నిటిలో నుంజొచ్చియున్నవాఁడును, గుహాహితం= హృదయములలోనున్నవాఁడును, గహ్వరేష్ఠం= ఆత్మలలోనున్నవాఁడును. పురాణం= పురాతనుఁడైనవాఁడునగు, తం దేవం అధ్యాత్మయోగాధిగమేన మత్వా= ఆ దేవుని ఆత్మనుగూర్చిన యోగమునుపొందుటచేత తలంచి, ధీరః హర్షశోకౌ జహాతి= బుద్ధిమంతుఁడు సంతోషదుఃఖములను విడుచుచున్నాఁడు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు చూడశక్యముకానివాఁడు- అజ్ఞానము కలవారిచేఁ దెలియఁబడనివాఁడు- అందఱకును అంతర్యామియైనవాఁడు- ఆదిలేని

వాఁడు- ఇట్టిభగవంతుని జ్ఞానముగలబుద్ధిమం
తుఁడు లోకములోనిసుఖదుఃఖములను బొందఁడు-

క౧॥౨వ॥౨౨మం॥

అశరీరంశరీరే
ష్వనవస్థేష్వవస్థితమ్।
మహాన్తంవిభుమాత్మానం
మత్వాధీరోనశోచతి॥

అశరీరమ్=శరీరములేనివాఁడును, అనవస్థేషు శరీరేషు అవస్థితమ్—నిత్యములుకాని శరీరములయందు ఉన్నవాఁడును, మహాన్తమ్ విభుమ్—గొప్పవాఁడును సర్వవ్యాపకుఁడునగు, ఆత్మానం మత్వా—పరమాత్మను తలంచి, ధీరః నశోచతి—బుద్ధిమంతుఁడు దుఃఖింపఁడు-

తా॥పరమాత్మశరీరములేనివాఁడు- గొప్పవాఁడు- సర్వవ్యాపకుఁడు- అనిత్యములైనశరీరములయందుఁగూడ వ్యాపించియున్నవాఁడు- అట్టిపరమాత్మనుతలంచువాఁడు దుఃఖమునుబొందఁడు.

క౧॥౨వ॥౨౩మ॥

నాయమాత్మాప్రవచనేనలభ్యో
నమేధయానబహునాశ్రుతేన।
యమేవైషవృణుతేతేనలభ్య
స్తస్యైషఆత్మావివృణుతేతనూంస్వామ్।

అయమ్ ఆత్మా=ఈ పరమాత్మ, ప్రవచనేన న లభ్యః= మననముచేత పొందఁదగినవాఁడుకాఁడు,

మేధయా నలభ్యః=వట్టి ధ్యానముచేత పొందఁద గినవాఁడు కాఁడు- బహునా శ్రుతేన నలభ్యః-వి స్తారము చదువుచేతను పొందఁదగినవాఁడు కాఁ డు, ఏషః యమ్ వృణుతే-ఈతఁడు ఎవ్వనిని వ రింపుచున్నాఁడో, తేనైవ లభ్యః=వానిచేతనెపొం దఁబడఁదగినవాఁడు, ఏషఃఆత్మా=ఈపరమాత్మ, స్వామ్ తనూమ్-తన స్వరూపమును తస్య వివృ ణుతే-వానికి తెలియఁజేయును-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడువట్టిచదువుమొదలగు ధానిచేతపొందఁదగినవాఁడుకాఁడు- అతనియనుగ్ర హమును సంపాదించికొనినవానిచేఁబొందఁదగిన వాఁడు-

కఠ॥ ౨వ॥ ౨౪మ॥

నావిరతోదుశ్చరితా
న్నాశాన్తో నాసమాహితః।
నాశాన్తమానసో వాపి
ప్రజ్ఞానేనైనమాప్నుయాత్॥

దుశ్చరితాత్ అవిరతః= దుర్వ్యాపారమునుండి మఱలనివాఁడు, ప్రజ్ఞానేన ఏనం నాప్నుయా త్ = జ్ఞానముచేత ఈతని పొందఁజాలఁడు, అశా న్తః నాప్నుయాత్ = శాంతుఁడుకానివాఁడు పొం దఁజాలఁడు, అసమాహితః నాప్నుయాత్ =స్థిర చిత్తుఁడుకానివాఁడు పొందఁజాలఁడు, అశాన్తమా నసో వాపి నాప్నుయాత్ = శాంతినిపొందనిమన

స్సుగలవాఁడైనను గూడ పొందఁజాలఁడు.

తా॥ దుర్వ్యాపారంబును శాంతి లేకపోవుటయు చిత్తస్థైర్యము లేకపోవుటయు గలవాఁడు పరమేశ్వరునిం బొందఁడు.

తైత్తి॥ నారా॥ ౧౦॥ ౧॥

అణోరణీయాన్మహతో మహీయా
నాత్మా గుహాయాం నిహితోஉస్య జన్తోః।
తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకో
ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమానమీశమ్॥

అణోః అణీయాన్ = సూక్ష్మమైనదానికంటె మిక్కిలి సూక్ష్మమైనవాఁడును, మహతః మహీయాన్ = గొప్పదానికంటె మిక్కిలి గొప్పవాఁడును అగు. ఆత్మా = పరమాత్మ, అస్య జన్తోః గుహాయామ్ నిహితః = ఈ జీవునియొక్క హృదయమునందు ఉనికిగలవాఁడు. అక్రతుం మహిమానం తమ్ ఈశమ్ = కోరవలసినది లేనివాఁడును మహిమగలవాఁడునగు ఆ ఈశ్వరుని, ధాతుః ప్రసాదాత్ = సృష్టికర్తయొక్క అనుగ్రహమువలన, యదా పశ్యతి = ఎప్పుడు చూచుచున్నాఁడో, తదా వీతశోకః భవతి = అప్పుడు దుఃఖములు లేనివాఁడు అగుచున్నాఁడు.

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు అన్నిటిలోనుం జొచ్చియున్నవాఁడు. అన్నిటికంటెను గొప్పవాఁడు. అందఱి హృదయములలోనునుండువాఁడు. కోరవలసి

నదిలేనివాఁడు- సృష్టికర్త- మహిమగలవాఁడు- ఆతనియనుగ్రహమువలన ఆతనిం దెలిసికొనినవాఁడు దుఃఖములులేనివాఁడగును-

కఠ॥ ౫వ॥ ౧౨మ॥

ఏకోవశీసర్వభూతాన్తరాత్మా
ఏకంబీజంబహుధాయఃకరోతి।
తమాత్మస్థంయేనుపశ్యన్తిధీరా
స్తేషాంసుఖంశాశ్వతంనేతరేషామ్॥

ఏకః వశీ సర్వభూతాన్తరాత్మా యః=ఒంటరియును జగత్తంతయుతనకుస్వాధీనము గానున్నవాఁడును అన్నిభూతములకునులోపలనుండెడియాత్మయైనవాఁడునగు ఎవ్వఁడు, ఏకం బీజం బహుధా కరోతి=ఒకటే విత్తనమును పలువిధములుగా చేయుచున్నాఁడో, ఆత్మస్థమ్ తమ్=ఆత్మలయందుండెడి ఆతనిని, యే ధీరాః అనుపశ్యన్తి=ఏబుద్ధిమంతులు చూచుచున్నారో, తేషామ్ శాశ్వతమ్ సుఖమ్ భవతి=వారికి శాశ్వతమైన సుఖము కలుగుచున్నది- ఇతరేషామ్ నభవతి=ఇతరులకు కలుగదు-

తా॥ పరమేశ్వరుఁడు ఒంటరియైనవాఁడు- అనఁగా సమానుఁడును అధికుఁడును లేనివాఁడు- జగత్తంతయు స్వాధీనముగాఁగలవాఁడు- సమస్తభూతములకును లోపలనుండువాఁడు- జగత్తునకంతకు విత్తనమైన ప్రకృతిని జగద్రూపము

గా పరిణమింపఁజేయువాఁడు- ఆత్మలలోనుండువాఁడు- ఆతనిని దెలిసికొనువారలకు మోక్షముకలుగును- మిగిలినవారలకు కలుగదు-

క॥ ౫వ॥ ౧౫మ॥

నతత్రసూర్యోభాతినచన్ద్రతారకం
నేమావిద్యుతోభాన్తికుతోయమగ్నిః।
తమేవభాన్తమనుభాతిసర్వం
తస్యభాసాసర్వమిదంవిభాతి॥

తత్ర సూర్యఃనభాతి=ఆపరమేశ్వరునియెడను సూర్యుఁడు ప్రకాశింపఁడు- చన్ద్రతారకమ్ నభాతి=చంద్రుఁడు నునక్షత్రములును చేరినసమూహంబును ప్రకాశింపదు- ఇమాః విద్యుతః నభాన్తి=ఈ మెఱుపులు ప్రకాశింపవు- అయమ్ అగ్నిః కుతః భాతి!=ఈ అగ్ని ఏహేతువువలన ప్రకాశించును?-సర్వమ్ భాన్తమ్ తమేవ అనుభాతి= సమస్తంబును ప్రకాశింపుచున్న ఆతనినే అనుసరించి ప్రకాశింపుచున్నది- ఇదమ్ సర్వమ్ తస్య భాసా విభాతి=ఇది అంతయును ఆతని ప్రకాశముచేతనే ప్రకాశింపుచున్నది-

తా॥ పరమేశ్వరుని తేజస్సు అన్ని తేజస్సులనును అణఁచునది- అన్ని తేజస్సులకును కారణమైనది- అన్ని తేజస్సులును ప్రకాశించుటకు సాధనమగునది-

క॥ ౬వ॥ ౯మ॥

నసందృశేతిష్ఠతిరూపమస్య

నచక్షుషాపశ్యతికశ్చనైనమ్।
హృదామనీషామనసాభిక్లృప్తో
యఏతద్విదురమృతాస్తేభవన్తి॥

అస్య రూపమ్ సన్దృశే నతిష్ఠతి=ఈతని స్వరూపము చూచుటకు నిలువదు- కశ్చన ఏనమ్ చక్షుషా నపశ్యతి=ఒకఁడును ఈతనిని కన్నుచేతను చూడఁడు- అయమ్ హృదా మనీషా మనసా అభిక్లృప్తః=ఈతఁడు భక్తిచేతను ధైర్యముచేతను మనస్సుచేతను తెలియఁదగినవాఁడు- యే ఏతత్ విదుః=ఎవ్వరు దీనిని తెలిసికొనుచున్నారో, తే అమృతాః భవన్తి=వారు ముక్తులు అగుచున్నారు-

తా॥ ఈపరమేశ్వరుని స్వరూపము కంటియెదుటనిలువదు- అనఁగా కంటికికనఁబడదనుట- భక్తిమొదలగువానితోఁగూడిన మనస్సుచేతనే తెలియఁబడఁదగినవాఁడు-పరమేశ్వరునిందెలిసికొను వారు మోక్షముంబొందుదురు-

బృహ॥ ౩॥౮॥౯॥

ఏతస్యవా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి
సూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌ తిష్ఠతః॥

(హే)గార్గి!=(ఓ)గార్గీ!, ఏతస్య అక్షరస్య ప్రశాసనే=ఈ అక్షరము(పరబ్రహ్మము) యొక్క ఆజ్ఞలో, సూర్యాచన్ద్రమసౌ విధృతౌతిష్ఠతః=సూర్యచంద్రులు విశేషముగాధరింపఁబడిన

కారై ఉన్నారు-

తా॥సూర్యచంద్రులు పరమేశ్వరునియాజ్ఞ

నై నిలువఁబడియున్నారు-

తైత్తి॥అన॥౮అను॥

భీషాఽస్మా ద్వాతః పవతే
భీషోదేతి సూర్యః।
భీషాఽస్మా దగ్ని శ్చేన్ద్రశ్చ
మృత్యు ర్ధావతి పఞ్చమః॥

అస్మాత్ భీషా వాతః పవతే=ఈతనివలని భయమున గాలి విసరుచున్నది- అస్మాత్ భీషా సూర్యః ఉదేతి= ఈతనివలని భయమున సూర్యుఁడు ఉదయించుచున్నాఁడు- అస్మాత్ భీషా అగ్నిశ్చ ధావతి= ఈతనివలని భయమున అగ్నియును ప్రవర్తించుచున్నాఁడు- అస్మాత్ భీషా ఇన్ద్రశ్చ ధావతి= ఈతనివలని భయమున ఇంద్రుఁడును ప్రవర్తించుచున్నాఁడు- అస్మాత్ భీషా పఞ్చమః మృత్యుః ధావతి=ఈతనివలని భయమున అయిదవదియగు మృత్యువు ప్రవర్తించుచున్నది-

తా॥గాలి సూర్యుఁడు అగ్ని ఇంద్రుఁడు మృత్యువు అనునయిదుగురును పరమేశ్వరుని యాజ్ఞనై ప్రవర్తించుచున్నారు-

---

1890.

విశాఖపట్టణము: లక్ష్మముద్రాశాల.

10059